ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — Конто почт. щадн. 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло", Львів. — Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. — За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 леїв, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Під щитом фразеольоґії.

Львів, 25. жовтня 1927.

Минув тиждень від хвилі розпочаття процесу Шварцбарта, тиждень напружено-драматичний. За увесь той час у світовій пресі перевалюється справжній гураган пристрастей у звязку з рідким процесом, в якому виступає не лише обвинувачений „местник" і тінь його жертви, але фактично два народи: жидівський і український. Завдяки становищу всесвітнього жидівства, яке майже всеціло зсолідаризувалося з актом Шварцбарта, не вдалося звести паризького процесу на суторічеву плятформу. Жидівські чинники, намагаючись зменшити, а то й виключити відповідальність Шварцбарта, зі шкури вилазять, щоби клясичний кримінальний вчинок перетворити в розпучливо-трагічний акт ідеї і посвяти.

Не легке це завдання. А тому й пущено в рух просто апокаліптичну машину, намагаючись звалити вину за погроми не лише на жертву Шварцбартового вчинку, опісля на революційне українське військо, але й на український нарід. А все це робиться незвичайно зручно, заслонюючись щитом роздрібної фразеольоґії на тему симпатій до українського визвольного руху. Тут Шварцбарт уступає в сутінь. Він сповняє тільки ролю камінчика, який кинений на плесо минулих подій, творить все нові круги, поширює мниму відповідальність за погроми на все українське громадянство. При тому всякі менші й більші ігноранти каригідно упрощують справу. Вони з розмислом накидують заслони на свої очі, але тільки там, де це їм потрібно. Отже не беруть вони на увагу ні самого моменту революції, ні психіки громадянської війни, ні страшної боротьби богатьох супротивних сил, не розділюють світла і тіней, не добачують потоків крови, що щедро жилася по всій Україні, не видять гекатомб жертв, що їх пожирав хаос, варварство і визволені війною й революцією первісні інстинкти. На це все кидається густу заслону, а зате до мініятурних подробиць бачиться кожну краплю жидівської крови, кожну жидівську жертву.

На протязі десяток літ наш орґан боронив права кожного народу на вільне життя і поборював безпощадно всякий акт насилля, а тимбільше всякий акт варварства. Український нарід один з перших признав права жидівського народу як нації і послідовно заступався за ними, не лише словом, але й ділом. Не будемо пригадувати загально відомих фактів, як вибір двох жидівських послів в Галичині в 1907 р., як кооперація з жидівським національним рухом і т. і. А ділялося це тоді, коли жидівська маса, лягаючи непомірним вантажем на українське село, по суті єднала свої інтереси з інтересами наших ворогів, про що свідчить хоч би поведінка жидів у Галичині після вибуху світової війни. Та хтось може сказати: В Галичині справді українці дуже прихильно ставилися до жидів, але як було на Великій Україні? Справді: як було на Великій Україні. Там філосемітизм української інтеліґенції просто переливався через край. Українська публіцистика (Єфремов, Ніковський), українська література (Хоткевич, Коцюбинський) беззастережно і навіть безкритично, не аналізуючи фактів і подій, стояли на стороні жидів. Не було ані одної української партії, ані одного гурта, який був би закрашений свідомим антисемітизмом. І не лише словом ставали українці в обороні жидів, але й ділом. В ері столипінщини, в ері урядово пропаґованого і поширюваного антисемітизму, в добі чорної реакції царату, багато з тих, яких нині стараються жидівські публіцисти, письменники й інші прокуратори поставити на лаву обвинувачених, своїми грудьми оборонювали жидівське населення перед погромницько-чорносотенною лявіною. А і в переломових повоєнних часах різко осуджували ми всякі погромницькі акти й затії, тимбільше, що мали нагоду не лише чути про них, але й бачити їх зблизька.

Отже різко осуджуючи погромництво у всякій формі, у всякому змісті, без огляду на те, звідки воно походить і хто його пропагує, не можемо перейти мимо погромництва, пропаґованого жидівською пресою у відношенні до українського народу. Ганьбою і варварством є погроми на Україні, довершувані морально скорумпованим елементом зпоміж денікінців, більшовиків, махнівців, усяких повстанців, а — на жаль — деколи й відділами, що виступали під українським прапором. Є вони ганьбою і варварством без огляду на мотиви і втрати, заподіювані українським військам. Однак, як каже великий жидівський патріот Вол. Жаботинський, був це **антисемітизм подій**, що виріс на трясовинному ґрунті революційно-бандитської розперезаности. Та сто разів страшнішим і нікчемнішим є погромництво, яке тепер з насолодою і під щитом злочинної фразеольоґії пропагує жидівська преса, жидівська публична опінія у відношенні до української нації.

Цілий тиждень Шварцбартового процесу ми вперто мовчали в надії, що наступить опамятання, що прийде до зрефлектування. Ми обмежувалися до сухих і коротких звітів з процесу, часто перепущених через сито жидівських пресових аґенцій. В моменті, коли жидівська преса в розчині односторонности розпускала визиваючі фрази обвинуваченого й його оборонця Торреса, ми не лише послідовно усували всякі натяки „сензаційности", але навіть не реаґували на очевидні зневаги і провокації. Наші перестороги на ніщо не здалися. Вони були голосом вопіющого в пустині. Зі сторінок жидівської преси ріками стікає брудна гноївка брехливости і нахабности, яка погрожує перед опінією світа знеславити добре імя українського народу, його ідеали й змагання. Тут уривається терпець. Дальша наша мовчанка була би незрозумілою і неприродною. Тому виходимо з резерви, маючи на меті виключно лише **оборону моральних дібр української нації як цілости і славу її доброго імени.**

Здаємо собі справу з нашої слабости в порівнанні з могутністю жидівства. Однак не уступимо перед насиллям, а будемо ставити опір брехні і моральному погромництву в пересвідченні, що служимо добрій справі, справі міжнаціонального мира, справі добросусідських українсько-жидівських взаємин, розторощуваних погромниками і спекулянтами.

Довкруги польської закордонної позички.

(Докінчення.)

На початку статті була згадка про те, що білетів скарбових і більону в Польщі є під цю пору в обізі разом на суму 460 міл. зол. Цей стан має бути тепер радикально змінений і тут містяться, без сумніву, найважніші постанови позичного договору. І так — у будуччині Польща взагалі не буде мати білетів скарбових. Істнуючу скількість скарбових білетів (240 міл. зол.) ділить договір на дві половини. На викупно першої скарб дає Банкові Польському 140 міл. зол. (з позички) і на місце стягнених з обороту 140 міл. зол. скарбових білетів пустять в курс таку саму кількість банкнотів Б. П. Знов замісць другої половини скарбових білетів пустять в курс відповідну кількість срібного більону (монет по 2 і 5 зол.) **вартости** 140 міл. зол. На вибиття останніх монет скарб дає Банкові Польському з позички суму 90 міл. зол. А тому, що срібного, ніклевого і мідяного більону має Польща тепер на 180 міл. зол. і позичний договір постановляє, що ця сума не сміє бути підвищена, то виходить, що зрахувавши разом всі щойно вичислені позиції, ми в результаті знов одержуємо суму 460 міл. зол., котра і тепер істнує. Другими словами: через закордонну позичку Польща не одержує „свіжого гроша", тільки істнуючий гріш неуфундований перемінює на уфундований долярами з позички.

Так само не одержує Польща „свіжого гроша" через вирішене підвищення закладового капіталу Банку Польського, хоча позірно здавалось би, що так не є. Цей капітал виносить, як відомо, номінально суму 100 міл. зол. Та, коли вважимо, що емітовано перші акції Банку Польського при курсі 4.80 зол. за 1 доляр, а тепер цей курс виносить около 9 зол. за 1 дол., то ясно, що теперішній **біржевий курс** акції Банку Польського около 160 зол. за номінальних 100 є тільки зовнішною ознакою між тим наступившої депреціяції польської валюти. Щож постановлює позичний договір? Перш усього — він постановлює, що акційний капітал Банку Польського має бути підвищений з номінальних 100 на номінальних 150 міл. зол. На цю ціль требаб, значить, вжити з позички 50 міл. зол. На ділі, одначе, видаток винесе 75 міл. зол., бо прийдеться покрити щойно згадану депреціяцію золотого і заплатити за номінальний курс ново-емітованих акцій їх фактичну риночну ціну. Разом з резервами Банк Польський матиме тепер капітал на 200 міл. зол., якого риночна вартість, одначе, фактично буде виносити около 360 міл. зол. Договір постановлює в дуже рішучій формі, що в будуччині банкноти Банку Польського мають мати покриття у висоті 40 проц. їх кількости. Значить: на капітал 200 міл. зол.. може бути в обороті банкнотів на округло 800 міл. зол. Що за диво? Подивімся на останній урядовий стан рахунків Банку Польського — щож ми завважимо? А завважимо, що **теперішня кількість находячихся в обізі банкнотів Банку Польського також виносить приблизно таку саму суму** (точніше суму 778,385.240 зол.). Таким чином і тут, на ділі, Польща не одержує ніяких нових грошей, а тільки здепреціоновані своєю дотеперішньою фінансовою господаркою банкноти підсилює одержаними з позички долярами. Признаюся, що сконстатувавши отсю просту правду, я в перший момент сам не хотів вірити власним очам. Але без сумніву — факт остається фактом. **З позички на цілі скарбові і валютові йде округло сума 42 міл. долярів і за них народне господарство Польщі не одержує ні сотика свіжого гроша.** Як одинокий ефект позички остається тому тільки те, що тепер польська валюта буде трохи ліпше уфундована чим була досі — нічого більше.

Ба, але позичка виносить 72 міл. дол. — деж решта? Тут опубліковані урядові документи перш усього дозволяють собі на маленьке пересочення. Нема ніде згадки про те, що тепер закордонні капіталісти відрахували собі даний на конто позички в літі ц. р. зачет в сумі 15 міл. дол., так, що разом ми вже одержуємо як згори сконсумовану суму 57 міл. дол. Додавши до неї видатки, звязані з технічним переведенням позички, провізійні належитости посередникам і т. д. — ми будемо великими оптимістами, коли скажемо, що в решті-решт народне господарство Польщі одержить з тієї шумно реклямованої позички **яких 10 міл. дол.** Так виглядає той великий тріюмф. Ніде правди діти, нефортуннішого інтересу ще навіть у Польщі досі не було. Я не дивуюся, що досвідчений нац. економіст у роді проф. Ґломбінського, коли — як доносить преса — на останнім засіданні гол. управи вшехпольської партії представив зібраним (на разі в довірочній формі) всю правду про останню закордонну позичку Польщі, викликав серед них — знов по словам преси — крайно гнітучий настрій...

І за яку ціну добилася Польща тієї позички? За ціну, що тепер „фінансовий дорадник", сидючи в будинку Банку Польського, вивінований в незвичайно широкі, майже необмежені, права і привілеї — буде фактично фінансово-господарським **диктатором** Польщі. Ні одного рішаючого кроку на господарській ділянці не можна тепер зробити без його згоди і відома. Та чи тільки на ній?... Чи не вступає тепер Польща в період повної залежности від чужого капіталу?... Чи отся залежність не дасться відчути і на чисто політичному полі?... Чи тверда заграничня контроля врешті-решт таки не виявиться як уздоровлююча курація для богатьох варшавських шибайголів?... І чи нам, які покищо тільки грішми наших податників маємо кожного пів року сплачувати рати тієї позички — радіти, що Польща йде під заграничну кураталю?... Ось питання, які притьмом тиснуться під перо. Але відповідь на них не підходить ні до отсих міркувань, а мабуть ще сьогодні булаб і передвчасна.

Д-р Павло Лисяк.

„Геть неписьменність".

III.

В довоєнні часи і ще якийсь час після війни не треба було дозволу на ведення навчання неписьменних. Т-во „Просвіта", на основі свойого статуту управнене організувати такі курси, користало із свойого права для добра й пожитку своїх членів. Зголошення курсу неграмотних наступало щойно тоді, коли в якійсь місцевости не було відповідної салі в читальні, і треба було користуватися шкільними салями. Тоді установа, яка вела курси, доносила відповідній шкільній владі про намір ведення курсу, подавала назву учителя і просила салі. Одначе коли в повоєнних часах читальні „Просвіти" підпали під загострений догляд поліційних органів Т-во „Просвіта" видало осібну „Інструкцію для читалень і кружків УПТ. в справі поборювання неписьменности", в якій подало взір повідомлення Старости про отворення курсу і взір прохання до Ради шкільної повітової за дозволом користати із шкільної салі. Спершу справа не натрапляла на трудноші. Староства приймали до відома зголошення на курси, місцями жадали списків учасників курсу, тощо.

Але вже в 1923 р. почали надходити інші вісти з краю. Поодинокі староства у своїх відповідях на повідомлення видавали попросту заборони вести курси, бо ведення того рода курсів — на їх думку — належить до обсягу ділання повітової шкільної Ради. Щоби створити такий курс, потреба наперед дозволу від шкільної влади, а без дозволу не вільно його відкривати. (Такі заборони стали видавати староства в Підгайцях, Сянтині, Тернополі, Жовкві і т. д.). А повітові шкільні власти майже в одному тоні відповідали, що вони не можуть приняти до відома донесення про курс для анальфабетів, бо по думці рескрипту Міністерства у Варшаві і Кураторії Л. Ш. О. (ні дат ні числа рескрипту не подано), такий курс може провадити під контролею Пов. Шкільної Ради тільки кваліфікований учитель місцевої народньої школи, котрий побирає за цю науку осібну винагороду. „Коли цього курсу не буде провадити місцевий управитель школи, тоді Рада Шк. Пов. не дасть дозволу на ведення курсу. Коли вже курс почато, наказується курс замкнути, про це до трьох днів донести, в противному випадку членів Виділу потягне влада до правної відповідальности". (Відповідь Пов. Ради Шк. в Яворові з 14. II. 1923. ч. 480). Такі менше більше стереотипні відповіди надходили й досі надходять від шкільної влади.

Не входячи в аналізу повної безпідставности таких заборон видно, що повітові шкільні ради дістали відповідну вказівку ставитися негативно до того рода курсів. З уваги на це Головний Виділ Т-ва „Просвіта" віднісся дня 24. марта 1923 р. ч. 1356 з осібним представленням до Кураторії, і на це отримав відповідь такого змісту: *„Kuratorjum Okręgu szkolnego Lwowskiego, Lwów, dnia 6. maja 1923. L. 1472. Pr. Kursy dla dorosłych Towarzystwa „Proswita". Do Wydziału Głównego Towarzystwa „Proswita" we Lwowie. Załatwiając prośbę z dnia 24. marca 1923. L. 1356 Kuratorjum O. S. L. donosi, iż celem uniknięcia jakiejkolwiek niejasności co do kompetencji w sprawie kursów dla dorosłych przez towarzystwo organizowanych, odniosło się do Województwa Lwowskiego, Tarnopolskiego i Stanisławowskiego z odpowiedniem przedstawieniem. Po otrzymaniu odpowiedzi załatwi Kuratorjum tę sprawę osobnem rozporządzeniem, którego odpis prześle Wydziałowi T-wa. Kurator Sobiński".* Від тої пори Т-во „Просвіта" не отримало вже ніякої відповіди від Кураторії, але сама справа курсів, їх ведення і взагалі ціла акція поборювання неписьменности стрічалася цілий час по нинішній день з небувалими трудношами й незрозумілими заборонами. Між донесеннями находимо навіть випадки (нпр. в Тернопільському повіті), що пов. шк. влада не давала дозволу й на такі курси, які мав провадити кваліфікований учитель. Саме в названому повіті заборонила Кураторія рішенням з дня 8. квітня 1927 ч. 591/27 ведення курсів в Товстолузі Осипови Павлишинови, а в Пронятині Михайлови Богдановичеви. Тимчасом Павлишин Осип є бувший народний учитель з часів Австрії, а Михайло Богданович є укінченим ґімназистом з доповненою семинарійною матурою. В названих місцевостях заборонено навчання неписьменних також цеї осени, як це вище було зазначено.

Одним словом з цілого поступовання адміністраційної і шкільної влади видно, що дійсно наступило між ними якесь порозуміння і щодо акції поборювання неписьменности влада прикладає якісь окремі норми, які нагадують виїмковий стан, а які мають на оці зовсім спинити один з найпожиточніших рухів, які тільки можна подумати. Просто насувається на думку повязати той вічний жах, вислів якого находимо в обіжнім письмі ч. 512/ОР. з 22. 2. 1922, в якому наказано точно бачити й стежити, щоби „під плащиком позашкільної освіти не відбувалася політично-партійна аґітація". Всеж таки навіть той жах не оправдує ніяким робом тих перешкод, які ставить влада нашій акції поборювання неграмотности. А також не в силі ми зрозуміти, на якій основі шкільна влада трактує курси для анальфабетів як приватні наукові заведення і прикладає до них такі самі норми, як до приватних наукових заведень.

IV.

Ще один рік ділить нас від того моменту, коли то промине 60 літ безупинної і безкорисної, але дуже відповідальної праці Т-ва „Просвіта" у Львові. І в програмі цеї праці поборювання неписьменности займає одно з найчільніших місць. Без дрібки зарозумілости треба признати, що Т-во „Просвіта" було перше Товариство, котре потрапило силами організованого громадянства викликати не тільки інтерес до цього питання, але й похвалитися неабиякими успіхами.

Змусила його до праці на цьому полі дійсна конечність. Темнота між народом, безпросвіток, були тою причиною, що український селянин ставав завжди і всюди жертвою страшного визиску. Анальфабетизм у висоті 70 прц. це хіба таке жахливе явище, котре мусіло застановити всіх добромислячих людей і мусіло веліти їм прикласти рук і засобів до боротьби з цим примарним лихом.

І коли заглянемо до актів Тва „Просвіта" побачимо, що вже дуже вчасно в голосах на Загальних Зборах Товариства дається чути голоси про потребу прийти в допомогу неписьменним братам. У звідомленні Головного Виділу Т-ва в р. 1898 читаємо, що „в кількох читальнях удержувано вечірні школи для неписьменних". Що далі ця справа поновляється, чуємо про неї що раз частіше. І на сторінках преси і на зборах освітніх установ, на вічах і нарадах, відбивається вона і в законодатному галицькому соймі. Для допомоги цьому рухові починають появлятися підручники для навчання неписьменних і те все без ніякої, ні навіть урядової допомоги, а тільки засобами самого громадянства. Перший підручник — це движима азбука укладу **В. Равлюка.** Цей спонтанічний і стихійний рух треба було взяти до рук. Провід цеї справи бере Т-во „Просвіта" через свою просвітно-організаційну Комісію. А коли справа стала обіймати щораз ширші круги, бачимо, як в 1908 р. повстає при Головнім Виділі осібна **Комісія для поборювання неписьменности.** В р. 1909 в днях 1. і 2. лютого відбувається **Перший український просвітно-економічний Конґрес** і на цьому справа неписьменности займає дуже поважне місце, бо для неї призначено двох референтів, котрі зі зрозумінням і з великою повагою підійшли до порученої справи. З тої пори вистарчить переглянути річники часописів, в першу чергу видаваного Т-вом „Просвіта" фахового освітнього журналу „Письмо з Просвіти", щоби переконатися в тому, з яким захопленням і з якою повагою дивився загал свідомого громадянства на питання боротьби з неписьменністю. Відозви, статті, проекти як найшвидше зліквідувати цю ганебну рису з нашого народу, жертви, творення спеціяльного фонду, підручник **О. Солтиса,** що з року на рік мав нове видання — хіба пророчистим доказом на те, що справа поборювання неписьменности це щось трохи більше ніж сама форма. Хто тільки на хвилину вдумається, але зі серцем у той страшний стан анальфабетизму, цей не матиме відваги станути проти ініціятиви й акції цілого громадянства. Інше становище можна хіба оправдати недостачею застанови або якимсь неоправданим бюрократизмом, котрий мусить бачити норми, а коли їх не бачить, то для нього ніщо не значить ні голос, ні навіть крик самого життя.

І тому може ні в одному письменстві на світі не найдеться стільки передових чільних письменників, котрі дали свою силу і труд для поборювання неписьменности власного народу. **Шевченко і Шашкевич** складають Букварі. В Дневнику а й у Кобзарі Шевченка находимо цілу низку висловів на тему ваги й значіння письменности. **Грінченка** не даром звуть „учителем народу". **Франко** як великий суспільний письменник не міг пройти мовчки біля цеї ганьби нашого століття. А вже просто до сліз порушить всякого відома новеля **Василя Стефаника** п. н. „Підпис", в якій великий письменник розказує про те, як то „мама Доця ходила лавою поза плечі ґаздів, що писали коло довгого стола свої імена".

І хоч ніхто не заперечить, що найкраще поведе науку такий учитель, котрий має певні педаґогічні знання, в проте як таких учителів бракне, і до роботи зголошується охочий письменний, не треба зараз думати, що наука не піде, як належить. Акти в „Просвіті", письма, які назбиралися від кількох десятків літ говорять зовсім щось інше. Нераз захоплення давало кращі результати ніж найкраща кваліфікація.

І до війни на це ніхто не дивився. Коли роблено різницю, то хіба тільки таку, що Кр. Рада Шкільна ремунерувала перше всього роботу учительства. Одначе й „Просвіта" діставала певні засоби від уряду на премії і ремунерації. А навіть у самому Львові „Просвіта" організувала своїми силами курси, котрі відбувалися в школі ім. М. Шашкевича. „Просвіта" організувала теж своїми силами курси при війську для жовнірів української народности.

М. Галущинський.

З процесу Шварцбарта.

Париж, 20. жовтня 1927.

У всій інформаційній* французькій пресі справа вбивства Петлюри на першому місці. Часописи, що розходяться в мільонах примірників, відчуваючи зацікавлення загалу, прикрашують справоздання з процесу фотоґрафіями та карикатурами його визначніших дієвих осіб, адвокатів, деяких свідків. Великі заголовки, мов телеграми про найновішу сензацію. Часто вже ці заголовки злсовують своє становище до всього процесу і формують опінію. Комуністичний орган „Ліманіте" дає два заголовки: „Траґедія жидів на Україні перед судом присяжних департаменту Сени" і „Шварцбарт із завзятою щирістю пояснює, чому він убив бандита Петлюру". Обєктивна преса, що реєструє тільки хід процесу, обмежується заголовком „Процес Шварцбарта".

Парижани, ласі на сензацію, розпитуються із зацікавленням у приватних розмовах, у чому причина, що звичайне вуличне вбивство зросло до таких розмірів. Ніколи ще в Парижі слова „Україна" та „український" не повторялись так часто як нині. Ті, які сподівалися, що згаданий процес причиниться до підорвання доброго імени української нації — мабуть сильно розчаруються. Не хочемо випереджувати вислідку процесу, бо по суті особа Шварцбарта, як це стверджує вся преса зійде завтра-позавтра на другий плян і ніхто не буде цікавитись його особою. Зате світ дізнається вперше дещо про те, в яких умовинах доводилось творити заложення державности таким революційним діячам, як Петлюра, яким вороги можуть відмовити всього чого хочуть, з виїмком найціннішої прикмети діяча: чесности.

Перечитуючи низку щоденних газет, що здають справоздання із процесу, маємо враження, що справа стає яснішою, ніж на судовій салі, де вже горять пристрасти, де твориться задушлива атмосфера віча. „Еко де Парі" пише зовсім справедливо в першім дні розправи: „Стверджуємо своє враження, що справу поширену далеко поза французькі кордони, викривили і надмірно передраматизували. З якою метою? Радянська амбасада могла би очевидячки дещо про це сказати".

Цікаве як преса ріжних напрямків вирізує із ходу розправи обривки зізнань, запитів і відповідей, відповідно до своїх тенденцій, підкреслюючи те, що їй до вподоби.

Із париських „Последніх Новостей" довідуємось, що Шварцбарт — революціонер, уроженець України, який виступає на процесі як местник за жидівські погроми, висловлює інколи погляди, яких не посоромився би ряний чорносотенець: „Я йшов за ними (Петлюрою та його жінкою) ловлючи українські слова. Неважко було їх розуміти, **тому, що українська мова, як вам відомо, це нарічча російської"...**

Шварцбарт так описує свій настрій після злочину: „Підбіг поліцай і я віддав йому негайно револьвер. Я сказав йому: „Я вбив великого вбийника!" і пішов за ним у комісаріят. Коли я тут почув, що Петлюра дійсно вбитий, я хотів кинутись на шию комісаря!"

Це захоплення на звістку про смерть своєї жертви можна пояснити іншим зізнанням Шварцбарта, який на запит, чи він анархіст відповідає: „Так, і як такого (?) мене засудили у Відні*, тому, що найшли при мені книжку „Єдиний і його власність" Штірнера. Ті, що не знають цієї книжки у Франції уявляють собі щось у роді динамітового підручника. Нам відомо, що ця книжка видана у популярній бібліотеці Реклама продається всім, як якийнебудь класичний твір теоретичної фільософії. Коли адвокат Кампінчі пригадує Шварцбартові, що по інформаціям австрійської поліції він був арештований за крадіж, Шварцбарт мовчки здвигає раменами.

Із другого дня процесу, слід навести два моменти. Адвокат Кампінчі після зізнань кн. Токаржевського каже так про відповідальність Петлюри за погроми: „Відповідальність Петлюри лише номінальна. Петлюра був проти погромів і ця книжка із 160 сторінок (показує збірник покликів і маніфестів) **є доказом, що він боровся з погромщиками. Погроми були на Україні на протязі трьох століть і будуть ще у результаті цього процесу.** Шварцбарт вибрав **на покутуючу жертву за жидівську кров, людину, яка ставилась до жидів із симпатією рідною для українця!** Тим гірше для жидів! Вам, панове присяжні, хотять накинути переконання про особисту відповідальність Петлюри. Користуючись тим, що ледве чи вам відомі обставини життя в краю, відділеним від Франції на тисячі кільометрів".

Коли адвокат Вільм домагається цифр про проскурівський погром, а замісць них оборонець Шварцбарта, Торрес, засипує салю загальниками, Вільм звертається із такою апострофою до лави присяжних: **„Памятайте, що в цьому ділі змобілізували всього Ізраїля! Світові сили вмішані в цю справу. Але нас не зловлять на цю вудочку. Ми домагаємось фактів. Справа не в погромах, а у відповідальности за них Петлюри".**

Расова солідарність жидів із Шварцбартом — таке очевидне явище, що Жаботинський не вагається напередодні процесу містити в „Последніх Новостях" статтю, доказуючи, що Петлюра є відповідальний за погроми. А на розправі читають статтю написану нижче перед кількома місяцями, в якій він був зовсім іншої думки, бо твердив, що пок. Петлюра не поносить відповідальности за погроми, які були виливом антисемітизму подій*.

* Вся французька преса ділиться на дві групи на т. зв. інформаційну і чисто-політичну. Інформаційна, призначена для широкого загалу, вважає своїм обовязком передавати події дня на всьому світі: чисто-політична (нпр. „Тан" або „Журналь де Деба") робить лише висновки з фактів і присвячена кристалізації суспільних ідей.

* У Відні засудили його, як відомо, за влом і крадіж.

* Цю статтю передрукували ми свого часу з американської преси в „Ділі". — Ред.

Свято книжки у Львові.

Академія з нагоди свята книжки. — Виставка української книжки в Народн. Домі.

Львів, 24. жовтня 1927.

В неділю, 23. жовтня відбулася між 12. а 14. год. в полудне заходами філії „Просвіта" на місто Львів у великій салі Народнього Дому святочна Академія з нагоди свята української книжки. Саля була виповнена по береги, а велика скількість наших громадян мусіла вернутись зперед входу до салі, яка не могла вже вмістити більше учасників. На програму Академії зложилося два обширних реферати і кілька хорових продукцій. Відкрив Академію голова львівської філії „Просвіти" ім. Шевченка проф. *Біленький* обширним рефератом про ролю української книжки в житті та історії нашого народу, звернув увагу на етапи її розвитку, занепаду і мартирольогії тісно звязаної з мартирольогією українського слова в б. Росії у звязку з забороною того слова указами з 1863 і 1876 р. А накінець спинився довше над теперішнім зростом українського друкованого слова та над з дня на день зростаючим поширюванням української книги в гущі народніх мас і ролею „Просвіти" в тих відрадних процесах. Перед українською книгою ростуть перспективи величавої будучини. А в них райдужними промінями сяє спасенна її роля в житті українського народу. Основний і обширний та глибоко продуманий реферат голови „Просвіти" проф. *М. Галущинського* про вагу книги в освітньому та самоосвітньому ділі важко переповідати. Він повинен найти собі дорогу до всього українського громадянства в друкованому виді. За багато в ньому цінного, за багато важного, щоби його можна коротко переповісти або передавати його зміст кількома словами.

Хоральну частину програми заповнили виступи хору співацького т-ва „Сурма" під диригентурою д-ра Неділки. Про них повинні писати фахові наші музичні критики. Нам приходиться тут ствердити, що хор здобув собі своїми продукціями беззастережно симпатії всеї львівської громади. З ним віджівають у Львові часи світлих традицій передвоєнного „Бандуриста", на нього звернені очі наших любителів співу як на гідного репрезентанта української пісні в найстараннішій та найпайдбайливішій її мистецькій інтерпретації. Хор був приневолений публікою до дворазового надпрограмового виступу. У вокальній частині програми виконав старанно і бездоганно одну точку і селянський хор з Ляшок Мурованих.

Того самого дня і в тім самім часі відкрито заходами тієїж львівської філії „Просвіти" ім. Шевченка виставку української книжки в малій салі Народнього Дому (на II. поверсі). У виставі взяли участь перш за все всі львівські видавництва. Недостача місця не дозволяє нам спинятися нині довше біля неї. Постараємося це зробити іншим разом. Нині зазначимо, що такої виставки Львів досі не бачив. Вона тріватиме до 28. б. м. Обовязком кожного українця є відвідати її та вглянути в її зміст, а він унагляднить йому ту величезну культурну працю, яку ми зробили серед неимовірно важких і непридатних обставин на видавничому полі.

Виборчі вислідн.

Миколаїв.

Вибори до міської ради в Миколаєві, які відбулися другий раз в днях 16.—20. жовтня, випали для нас знову добре. Як відомо, перші вибори, що відбулися з кінцем червня, дали українцям 24 мандати, жидам 14, а полякам 10. Вибори ті воєвідство уневажнило тільки задля того, що випали на некористь поляків. Другі вибори дали такий вислід: 24 українців, 12 поляків, 12 жидів. Треба зазначити, що українська ліста осталася та сама (з малою зміною) і то на користь частости радних українців. У другому колі — майже чисто жидівському — вийшла ліста жидів усіх напрямків, у 1-му колі вийшла ліста польська (при перших виборах 10 поляків і 2 жидів), якої склад симпатичніший, як попередньої лісти. Цим разом вибрано з польській лісті в більшости міщан і робітників, людей поступових. При попередніх виборах удалося жидам використати ситуацію і добути в I. колі при загальнокомпромісовій лісті 2 мандати. Теперішній склад ради дуже не до смаку жидам, які хочуть робити протест. У нашому місті половина радних українців і були би всі шанси вибору бурмістра українця. Тому зрозуміла боротьба проти нас всіх наших противників.

Процес Шварцбарта.

Париж, 24. жовтня 1927.

Нині почали переслухувати жид. свідків. Як першого переслухували св. **Ґрінберга**. Він наводить подробиці про погром у Проскурові. Каже, що в Проскурові згинуло першого дня 1600 людей. Жиди на Україні вірять, що Петлюра відповідальний за погроми. **Оборона** цив. обвинувачуючих звертає увагу, що свідок не стверджує з певністю, щоби Петлюра був особисто відповідальний за погроми. Св. адв. **Ґольдштайн** вірить, що Петлюра був організатором погромів. Він не покарав ніодного винуватого. Підчас погромів за Петлюри був клич: „Бий жидів, спасай Україну!" Перед Петлюрою і після Петлюри не було погромів. Петлюра вів дволичну політику, грабив і вбивав, а потім визначував слідчу комісію і казав жертвам виплачувати відшкодування. Петлюра мав доволі сили, щоби здавити погроми, але не хотів, щоби вони устали. Свідок **Ґрінберґівна** студ. медицини оповідає про погром у Проскурові. Погромщики кричали: „хай живе батько Петлюра!" Винуватим уважають Петлюру не лише жиди, але й християне. Св. адв. **Шльосберґ** впевняє, що Шварцбарт не є більшовицький агент і дає лист від Бурцева, який впевняє, що Дубровський це провокатор. Св. **Тьомкін** (бувш. мін. кабінету Керенського) стверджує, що Петлюра відповідальний за погроми безпосередньо.

На цьому замкнено нин. розправу.

ІНТЕРВЮ З КРОНПРІНЦОМ.

Берлін, 24. жовтня 1927.

Бувш. наслідник нім. престолу мав інтервю з представником „Конт. Прес Аґенсі", в якім заявив, що монархістична ідея в Німеччині сильніща, ніж світ думає. Прийде ще день, коли Вільгельм верне до Німеччини й у святочному поході верне до цїс. замку. Там привитає його Гінденбурґ, щасливий, що буде правою рукою свого цісаря в ділі привернення Німеччині її давного значіння серед 4 великодержав світа. Ген. Людендорф і Макензен займуть поважні становища при боці цісаря, кн. Рупрехт вступить на баварський престіл. Ціс. Вільгельм інтересується всякими вістями з Берліна.

СПРАВЖНЯ ЕВАКУАЦІЯ НАДРЕНІЇ.

Берлін, 24. жовтня 1927.

З Могунції подають, що вчора почалась справжня редукція ренської армії. Два баталіони кулеметів покинули Кобленцію, по одному баталіоні Вормс, Найштад, Шпаєр і Ляндав.

ПЛЯНИ СРСР. НА ВЕСНУ.

Льондон, 24. жовтня 1927.

„Сандей Кронікл" подає з Царгороду, що більшовицький ґен. штаб плянує на весну вмашерування червоних військ до Іраку при рівночасній диверс. акції у Персії. СРСР. хоче так втягнути Англію до війни в Азії, що довела би до розпаду брит. імперії.

БІРЖА.

ГРОШІ.

Американський долляр 8·88½—8·89, канадійський доляр 8·87—8·87½. Банк польський платив за доляра в готівці 8·85, за Ню Йорк 8·8 , Цюріх 171·55, Париж 34·95, Амстердам 35·8 , Стокгольм 239·30, Осльо 23·88, Данціґ 172·85, Відень 125·52, Берлін 212·03.

Золото: Грам золота 5·93, доляр 8·93, дукат 20·38, голяндський ґульден 3·58, англ. фунт 43·28, австр. корона 1·80, сканд. кор. 2·38, нім. марка 2·12, рубель 4·45, франк Лат. Уні 1·72, турецький фунт 39·16.

ЗБІЖЕ.

Пшениця двірська 47·50—48·50, пшениця селянська 45·50—46·50, жито 38·00—39·00, ячмінь броварний 41·00—42·00, ячмінь на мливо 35·50—36·50, ячмінь пастевний 34·00—35·50, овес галицький 33·75—35·50, кукуруза румунська 30·50—31·00, бараболя 6·50—7·00.

НОВИНКИ.

— Український театр у Львові. Довідуємося, що український театр під дирекцією Осипа Стадника приїздить в перших днях листопада до Львова, де розташується на зимовий сезон. Театральні вистави будуть відбуватися в салі Муз. Т-ва ім. Лисенка під фірмою кооперативи „Український Театр" у Львові. Театр збільшив значно свій особовий склад і приготовив до постановки цілу низку нових пєс. Не сумніваємося, що українська громада підтримає змагання кооперативи „Український Театр" і дирекції театру й буде ходити масово на українські вистави, яких так мало у Львові.

— Змагання силачів у Львові. Від двох тижнів ведуться в нашому місті змагання атлетів у цирку „Кольосеум". Між виступаючими там силачами на перше місце вибився наддніпрянський козак Орленко, який одинокий заступає на львівському ґрунті українські національні барви. Досі Орленко не програв ні одної партії, тільки один раз признано перемогу над ним полякові Валюшевському (нібито за брутальну гру), хоч перевага була весь час по стороні Орленка і боротьба між ними була до кінця невирішена. Позавчора Орленко повалив у 33 мінуті сильного і звинного жида Перелеса з Відня (т. зв. подвійним нельсоном), ізза чого жидівська публика демонструвала проти нашого силача окликами в роді: Петлюра, бруталь і т. д. Слід зазначити, що до українського атлета настроєна ворожо вся львівська преса, польська й жидівська, яка не жалує йому теж ріжних епітетів. Це очевидно впливає і на циркову публику, яка сливе при кожній появі Орленка демонструє проти нього. Одначе наш земляк не зважає на ворожу до себе поставу преси, публики й судейської комісії і валить одного противника за другим на землю. Від нині змагання відбуваються в салі польського „Сокола" при вул. Зіморовича.

— Знов грабунковий напад у Львові. Відносини безпеченства в нашій столиці лишають усе ще багато до бажання. Крім вломів і крадіжей щораз частіше чуємо про зухвалі бандитські напади з метою грабунку. Такий грабунок мав місце і в неділю 23. п. м. А саме до мешкання Реґіни Шільд при вул. Рапапорта ч. 19 прийшов вечером якийсь тип, щоб нібито доручити їй лист. Коли вона взяла лист до рук, бандит кинувся на неї і силою заткав їй якимсь полотном уста. В тій самій хвилі влетів до мешкання другий бандит, який забрав з шуфляди 100 зол. і 2 англ. фунти. Після того оба злочинці втікли, одначе досі поліція не впала на їх слід.

— Убивство коршмаря. Із Золочева повідомляють, що в селі Струтині біля Золочева напало трьох замаскованих бандитів на тамошнього коршмаря з родиною. Коли коршмар не хотів видати їм грошей, бандити кинули його до землі, після чого один з них вистрілив з револьвера й убив його на місці. Убитий залишив жінку і шестеро дрібних дітей. Бандити забрали тільки кільканадцять золотих, бо більше не знайшли і користаючи з темної ночи, втікли.

— Заява. Окружний Відділ Товариства „Взаїмна Поміч Українського Учительства" в Сокалі на засіданні дня 21. жовтня 1927, вичитавши в „Ділі" з дня 4. жовтня 1927 допис із села Яструбичі, повіт Сокаль, рішив помістити отсю заяву: Село Яструбичі — одно з найсвідоміших у нашім повіті. Його мешканці є найкращими громадянами, а це завдяки праці нашого товариша п. Дмитра Томчака, тамошнього управителя школи. На жаль, знайшлись там молоденькі „політики" котрі особисті порахунки з п. Томчаком витягають на політичну арену, називаючи його хруном і т. д. Шановний дописувач не щадив слів щоб п. Томчака предоставити нашій суспільности в найгіршім світлі. Учительство нашого повіту в числі 70 осіб, згуртоване в Т-ві „Взаїмна Поміч", заявляє: Наш товариш п. Томчак — це жемчуг між учительством. Він був першим основателем нашого Т-ва і по нинішній день є його душею. Де того вимагає потреба, стає сміливо й отверто. Його характер і поступування є нам взором. Нема сходин і засідань, на яких його присутність не загрівала б нас до праці. В доказ нашої симпатії вибраний він заступником до Повітової Шк. Ради. Зазначимо ще, що села, де учителював раніше п. Томчак, мило його згадують. За свою освітну і громадянську працю приходилося йому в житті випити неодну чарку горя, про що знає певно і дописувач. Думаємо, що допис діткнув глибоко нашого товариша, одначе широкий загал нашого повіту знає хрустальну душу, чистий і непохитний характер, теперішність і минувшину п. Томчака, тому в злобні наклепи дописувача ніхто не вірить. — Сокаль, 21. жовтня 1927. — За Виділ Окружного Відділу Т-ва „Взаїмна Поміч Українського Учительства": **Василь Ярмолюк**, гол., **Панько Гнатюк**, писар.

— Казки життя. В околиці Мантуї, містечку Сан-Марцельо помер сіньор Ганібале Тосі, який прийшов до майна дивним способом. На одній вулиці в Неаполі, біля одного монастиря стояв від 19-го віку камяний стовп із французьким написом: „1-го мая кожного року, вранці год. 6. маю золоту голову. Довкола стовпа збиралися кожного 1-го мая ріжні люди, зблизька та здалека, і шукали. Але все, разом з їх головою, лишалось таке як і було, без золота. Коли багато людей обшукало стовп, інші почали думати над таємним змістом цього надпису. Але й тут нічого не додумались. Стовп стояв як таємний Сфінкс надалі і люди хутко прийшли до пересвідчення, що якийсь веселий добродій хотів собі зажартувати з майбутніх поколінь ласих на золото. У р. 1841 переходив мимо стовпа італійський волоцюга і сівши під стовпом задумався. Йому здавалось, що він найшов щось у своїй голові, встав і вернувся кілька місяців пізніше: 1-го мая. Там, де стовп кидав своєю головою далеку тінь, волоцюга почав копати і найшов жовнірський наплечник із 80.000 золотими франками. Чоловік, що найшов у своїй голові золоту думку купив за ці гроші майно в Сан-Марцельо і прожив там спокійно до гарного віку — 90 літ.

— Рекорди. Цими днями вибрався один англійський урядовець — найзавзятіший із усіх професій — екзекутор на малесенький ісляндський острівець Пельґін, де живе всього 7 осіб. Ці мешканці, як і всі інші, не люблять платити податків. Тому, що з острівцем нема правильної комунікації, екзекутор позичив від британського адміральства гарматну лодку і виправився стягати податок. Маючи гармати та торпедові машини, екзекутор був певний успіху; тимчасом войовнича лодка сіла на мілині. Адміральство довідавшись про цю пригоду заявило дуже розумно, що на майбутнє лодки не позичить, бо кошта такої виправи багато більші як кілька „фунтів" довгу бідних рибалок. — По останній статистиці Англія має тепер 4 міл. собак, а з них 40 міл. золотих доходу з річного податку.

— Світова всячина. „Дейлі Мейль" повідомляє, що в Льондоні зробили винахід, який забезпечує перед упадком з літаків у 95 прц. випадках. — Командант Райхсвери ґен. Гає приїхав до Ню-Йорку і заперечив рішуче, буцім-то Німеччина зброїться потайки. — У звязку із результатами останніх виборів, у Новій півд. Валії робітничий кабінет подався до димісії, а нове міністерство має як лідера націоналістів. — У Вашингтоні почався процес проти бувш. секретаря внутр. справ Фолли, за те, що брав від нафтового короля Сінклера маленький хабар: 200.000 дол. Покликали 150 свідків. — Творець „великого Берліна" перший бурмистр Адольф Вермут помер у 72 р. життя. — Муссоліні обезпечив свого сина, що недавно вродився, на велику суму. — У Ленінграді, Москві, Рибинську, Нижнім Новгороді та Курську впав 12-го п. м. перший сніг. — Мистець світового боксу, переможець Демпсея — Танней — заручився. — Одна льондонська дама Едита Гамільтон записала все своє майно 1,755.795 фунт. шт. на пропаганду теософії.

— Заява. В часописі „Діло" дня 29. 3. 1927 ч. 69 в дописі п. з. „З судової салі" піднесено проти Вп. Миколи Величковського закиди, які у високій мірі нарушують його честь і плямують його добре імя. Переконавшися про безпідставність і неправдивість тих закидів, я як відповідальний редактор „Діла" відкликую отсим ті закиди і перепрошую п. М. Величковського за заподіяну йому зневагу. — У Львові, дня 21. жовтня 1927. — **Василь Мудрий.**

— На закінчення „Місяця Книжки" **ТОВАРИСЬКІ СХОДИНИ** з танцями уладжує Видавнича Кооператива „Червона Калина" в салях „Української Бесіди" у Львові, в суботу дня 29. п. м. Запрошення в Адміністрації „Черв. Калини", Руська 18, І. 800 1—2

Ратункова акція.

ЖЕРТВАМ ПОВЕНІ.

На вклад. книж. ч. 8165 Центро-Банку зложили дальше в золотих:

о. Попович в Павлові, п. Холоїв, збірка в церкві 26, а збірка в церкві в Станині 14, Український Повітовий Комітет допомоги Тернопіль 300, Кооператива „Згода" Новосілки Кард. п. Угнів 10, Василь Криса, учит. Новосілки Кард. п Угнів 2, Михайло Гнатковський Новосілки Кард. п. Угнів 2, о. Василь Гординський, збірка в Хмелівці, п. Богородчани 20, о. І. Губа, збірка в Благовіщенській церкві Ковель 30.24, о. Чичилович Кобильниця Руська п. Великі Очі 40, Марійський Союз учнів української гімназії в Перемишлі 6, о. Ігумен Навкратій Крижанівський в *Mundare, Alta, Canada* прислав 85.75 дол., які дали 764.9 зол. Сю квоту зложили: Церков Пресв. Тройці у *Plain Lake, Canada* 7.20 дол., Церков Успення ПрДМ у *Innisfree* 18 дол., Церков Чесного Хреста у *Innisfree* 13.50 дол., Церков св. Івана Хрестителя в *Cookville* 17.05 дол., ОО. Василіяне в *Mundare Alta* 20 дол., о. Василь Лах, Ліщини п. Усте Руське к. Горлиць — вдруге збірка в Білянці 30.40, Семен Обшарський Ліщини 5, о. Апольоній Чемеринський в Будзанові збірка в парохії після залученого викazу*) (з тої квоти заплачено зол 94 за відставлення до Повіт. Комітету допомоги в Чорткові зібраних харчів і одіжи, решту зол. 180.50 вислано до Центро-Банку), Василь і Наталія Барвінські Львів 20, Анна Охничева, емер. учит. Самбір 10, Аматорський Гурток читальні „Просвіти" в Тоporові 40, о Апольоній Чемеринський в Будзанові, збірка в парохії, а саме: Марія Полівчак-Наконечна 1 дол., Микола і Татіяна Ковалики 2 дол., Семен Ковалик 1 дол., Йосиф Галабайда 1 дол., Теодора Медицька 1 дол., Михайло Медвідь (Климів) 1 дол., Іван Романів 1 дол., Євдокія Туркевич 1 дол., Юстина Ласько 1 дол., Петро Хрущ 1 дол., Петро Овчарик 1 дол., Максим Юрчишак 1 дол., Іван Заранок 1 дол., Олекса Маринчук 1 дол., Йосиф Драбик 1 дол., разом 16 дол., Паславський Володимир, Пінськ 5, Дир. Михайло Коновалець Зашків 10, Комітет допомоги Судова Вишня 200.

Разом виказано сьогодні 1.810.04 зол. і 16 дол. З попередньо виказаними 33.592.07 зол., 2.996 дол., 1.120 чеських корон і 10 нім. мар. зложено досі **35.402.11 золотих, 3.012 долярів, 1.120 чеських корон і 10 нім. мар.**

*) Лукія Чемеринська 3, Марія Чемеринська 3, Олександра Чемеринська 3, Степан Лукасевич, комісар скарб. 3, Ольга Рудницька 2, Роман Лагодинський нотар 20, Іван Гречка судовик 3, Каролина Іванюк 2, Павло Димідас учитель 5, Марія Москалик 1, Катерина Стеців 3, Ксеня Романів 4, Євдокія Медвідь 2, Марина Бобрик 2, Марія Дюк 2, Анна Галас 1.50, Антонія Полівчак 0.50, Григорій Ласько 4, А. М. 3, Анна Галабайда 0.50, Микола Юрчишин 5, Павло Гладкий 1, Марія Деревянко 5, Михайлина Деревянко 2, Магдалина Хлипавка 1, Микола Хлипавка 6, Анна Цвігун 5, Михайло Шумигора 1, Микола Стеців 4, Павло Сабат 3, Семен Хрущ 5, Максим Шкрибайло 5, Іван Окунський 2, Андрій Татарчук 5, Марія Дмитрик 2, Петро Гупал 4.50, Дм. Гупал 3, Петро Дрипка 6, Марія Останів з Вербовець 2, Степан Гупал 3, Марія Дюк 2, Микола Медецький 6, Константин Дюк 2, Текля Семчишин 5, Матвій Мудрий 2, Татіяна Садова 3, Марія Ласько 3, Марія Стеців 2. Петронеля Лакома 1.50, Іван Герасимчук, емерит 10, Текля Заранок 1, Василь Шумигора 1, Анна Мицишин 3, Анастазія Садова 3, Олена Клим 1, Катерина Юрчишин 2, Дмитро Бобрик 5, Павло Драбик 2, Марія Шамарівська 2, Марія Пухняк 1, Климентій Полівчак 2, Михайло Лопіцький 5, Теодор Зубик 2, Катерина Пухняк 3, Степан Онишкевич 2, Степан Рудницький, судовик 3, Іван Овчарик 5, Магдалина Дюк 1, Михайло Шумигора 4, Дмитро Сирватка 6, Анна Медвідь 2, Олекса Шкрибайло 5, Текля Медецька 4, Текля Проник 5, Андрій Часько 5, Степан Пухняк 2, Василь Кобильник 5, Йосиф Дрипка 5, Ілія Шкрибайло 5, Василь Баран 5, Василь Полівчак 2. — Разом 274.50 зол.

За ощадність.

Відозва до Українського Громадянства.

За кілька днів, бо в дні 30. жовтня п. р. припадає хвиля великого, святочного обходу та особливої в цілім економічнім світі пропаганди: масової ощадности.

Тимсамим увага всіх новочасних народів буде присвячена того дня культови пошани праці поокремої людини та обезпечування її суспільної вартости. Всі збірні зусилля будуть присвячені черговому, ударному освідомлюванню: яким чином зберігається на дальшу мету овочі щоденної, мозольної праці мас — як для поокремих одиниць, так у ще більшій мірі для всього коллективного загалу.

У всіх церквах, школах, кооперативах та в освітніх товариствах, а також у всій пресі, в окремих академіях та в прилюдних обходах під пору „Свята Ощадности" буде, як що року, цілий культурний світ маніфестувати непомірну вартість буденної чесноти ощаджування. Всі народні верстви будуть в цю хвилю накликувати до її повсякдневного практикування. Людність усіх станів будуть завзивати до дальшого постійного складання дрібних заробіткових лишків до щадничих кас, або до їх збірниць — для спільного фінансового ужиткування в своїх власних національних установах.

Такий світово-маніфестаційний поклін для чесноти організованої ощадности одиниць — такий культ і подвиг для раціонального єднання найширших мас до взаїмної, а всім спільної кредитової допомоги — дає новочасним націям превеликі господарські добродійства та безмірну економічну силу.

Українське Громадянство!

В наших кругах вже мабуть нікому не треба зайвих доказів на те, що дотеперішня непростима бездіяльність в організуванні власного капіталу, хочби навіть при дуже жертвеннім і многостороннім заінтересуванні справами народу, — була не чим іншим, як нашим помилковим риском в грі за найбільшу ставку, бо за ставку нашого національного іствування. Велика частина української суспільности вже прокинулася та основала краєву, пропагандову кооперативу „Ощадність" у Львові. Дня 15. жовтня ц. р. відбулися Перші Загальні Збори цього Товариства та вибрали Надзірну Раду.

Тому ми, з принятого на себе обовязку ще й від себе пригадуємо всім свідомим українцям і українкам, що Т-во „Ощадність" винесло на своїх Загальних Зборах преважну постанову:

Відсвяткувати на наших землях перший український „День Ощадности" по всіх повітах дня 30. жовтня ц. р., а відтак постепенно, на протязі місяця листопада ц. р. по всіх сільських громадах, по думці виданих та розісланих Товариством інструкцій.

В пересвідченні, що вже не слів, а тільки діл нам треба, кінчимо нашу відозву.

За Надзірну Раду Товариства „Ощадність" у Львові:

Д-р Мих. Волошин, о.Дам. Лопатинський

За Управу Товариства „Ощадність" у Львові:

Д-р Кость Левицький, Омелян Савичь, Д-р Юліян Гірняк.

З Т-ва охорони воєнних могил у Львові.

КОМУНІКАТ Ч 7.

З приводу девятих листопадових роковин відправиться заходом нашого Товариства дня 31. **жовтня** 1927 в Архікатедральній Церкві св. Юра торжественна Панахида за душі Поляглих Членів Української Галицької Армії. Початок Панахиди в год. 5.30 вечером. Все українське громадянство міста Львова взиваємо до масової участи в Панахиді.

Одночасно звертаємося до всіх наших Філій із завізвом, щоби в день або напередодні 1. листопада влаштували у себе Панахиди в память Поляглих і використали ці роковини для енергійної пропаганди в ділі приєднання нашому Товариству якнайбільше членів, тимпаче, що членська вкладка на рік виносить тільки 1 (один) зол. Зокрема звертаємося до всіх наших Філій у краю і до всього українського громадянства із завізвом складати негайно добровільні жертви й датки на покриття коштів перенесення тілесних останків бл. п. полк. Вітовського і сотн. Чучмана з чужої каплиці до спільної, цементованої могили на берлінському цвинтарі і до її відповідного упорядковання і прикрашення З уваги на те, що ті кошти будуть доволі високі (около 250 дол.), сподіємося, що не буде ні одного свідомого українця, який відмовивсяб від зложення на ту ціль своєї жертви. Грошеві посилки просимо висилати негайно на адресу нашого Товариства, Львів, Руська 18, І. п., або на вкладкову книжочку Кооперативного Банку „Дністер" ч. 14.000.

Львів, дня 24. жовтня 1927.

ГОЛОВНА РАДА ТОВАРИСТВА ОХОРОНИ ВОЄННИХ МОГИЛ:

Бр. Янів, в. р. голова; *Д-р Ів. Вілчук*, в. р. секретар.

✝ Посмертні згадки.

Лев Монастирський начальник почти, помер по короткій і важкій недузі дня 23. жовтня ц. р. в 48 р. життя в Світниці. Один зі свідомих громадян, який брав участь у визвольній нашій боротьбі, за що стрінули його тюремні злидні, а відтак льокавт. До останньої хвилі старався, як міг, допомогти своїй нації. Похорон відбудеться в середу дня 26. жовтня ц. р. в Світниці. В. Я. п.

✝

ПОМИНАЛЬНЕ БОГОСЛУЖЕННЯ

за бл. п.

Д-ра Евгена Олесницького

Основателя і довголітного Президента Кр. Т-ва Госп. „Сільський Господар", довголітного члена дирекції Т-ва „Дністер", Основателя Кр. Молочарського Союзу „Маслосоюза" у Стрию і пр. пр.

відправиться в 10-ту річницю Його смерти, в середу дня 26. жовтня 1927 в год. 9. передпол. в Преображенській церкві у Львові при вул. Краківській, на яке Українське Громадянство запрошують Управи:

Кр. Т-во Госп. „Сільський Господар" у Львові.

Т-во „Дністер" у Львові.

Кр. Молочар. Союз „Маслосоюз" у Стрию. 802

ОПОВІСТКИ.

Передординаційні іспити для абсольвентів теольогії відбудуться в середу 2. падолиста ц. р. в год. 4-ій попол. в Дух. Семинарії у Львові. — *Деканат богосл. виділу.* 803

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає

За редакцію відповідає **Василь Мудрий**. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.